

Nr 216.

Av herr **Forsell**, i anledning av *Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen innefattade förslag angående personalindragningar i statsdepartementen.*

I den i Bilagor till 1926 års statsverksproposition: Inkomsterna. Utgifterna: (För flera huvudtitlar gemensamma frågor) framlagda allmänna motiveringen till personalindragningar i statsdepartementen som ock i de särskilda departementschefernas speciella förslag till indragningar inom respektive departement bör med allt tillbörligt erkännande konstateras en påtaglig strävan till sparsamhet inom statsförvaltningen.

Icke desto mindre kunna meningarna, då den metod, som i statsverkspropositionen föreslås till målets vinnande, närmare granskas, vara ganska delade i fråga om, huruvida regeringen härvidlag träffat det rätta.

För åstadkommande av besparingar inom centralförvaltningen har regeringen valt det tillvägagångssättet, att den så att säga halverat problemet. I år föreslår den indragningar i Kungl. Maj:ts kansli för att senare taga itu med indragningssuppgifterna inom de centrala verken. Redan i och för sig själv förefaller det osannolikt, att en sådan klyvning av uppgiften skall kunna vara möjlig med hänsyn till den växelverkan, som råder och uppenbarligen måste råda mellan statsdepartementen och de centrala verken. Vid en detaljgranskning av regeringens förslag finner man också, att en förutsättning för detsamma ligger dels i en decentralisation av vissa ärenden till de centrala verken, dels också i anlitaandet av direkta föredragningar från de sistnämnda inom Kungl. Maj:ts kansli.

Emellertid skulle särskilt ett godtagande av principen om de direkta föredragningarna inom kansliet i flera hänseenden kunna medföra allvarliga konsekvenser. Enligt mitt förmenande skulle den finansiella besparing, som genom denna anordning möjligen skulle kunna vinnas, sannolikt köpas med en begynnande reduktion i den självständighet gentemot regeringsmakten, som länge med rätta ansetts såsom ett mycket högt värde i vår nuvarande förvaltningsorganism. Men även om farhågorna för en minskning i de centrala verkens självständighet gentemot regeringsmakten efter en reform av antydd art skulle visa sig överdrivna, så kvarstå i andra hänseenden betänkligheter mot sagda reform. Det skulle sålunda kunna antagas, att den ifrågasatta närmare förbindelsen mellan de centrala verken och statsdepartementen komme att i längden medföra, att de sakliga utredningsprestationer, som de centrala verken nu utföra och i vilka hela den offentliga debatten i pressen och

i riksdagen har en omistlig tillgång, skulle undan för undan förvandlas till summariska och svåråtkomliga promemorior inom Kungl. Maj:ts kansli. Det torde varken ligga i den granskande riksdagens eller i pressens, än mindre i den stora allmänhetens intresse, att en sådan utveckling befrämjas. Att bygga dock ganska begränsade besparingar på så väsentliga avsteg, som här ifrågasättas, från beprövad och ur viktiga synpunkter god och värdefull befunnen ordning, torde icke vara tillrådligt. Överhuvud torde anordnandet av förbindelser av föreslagen art mellan de centrala verken och statsdepartementen böra föregås av en grundlig omprövning av, vilka uppgifter man principiellt vill ålägga de centrala verken och vilka uppgifter man kräver av statsdepartementen.

Ser man åter saken från en annan sida, så uppkommer en fråga, som ur direkt finansiell besparingssynpunkt icke saknar sitt intresse, den frågan nämligen, huruvida icke de centrala verkens skyldighet att avstå tjänstemän till föredragningar inom Kungl. Maj:ts kansli kan komma att öva ett tidsödande intrång på deras egna arbeten. Då denna risk visst icke synes utsluten, skulle det väl kunna inträffa, att de skenbara besparingarna inom departementen framkallade antingen förseningar av arbetena inom de centrala verken eller behov av förstärkningar av deras arbetskraft. Den i statsverkspropositionen föreslagna metoden att lösa besparingsfrågorna inom departementen lär därför icke kunna förordas utan att dess återverkningar såväl ur allmänt principiella synpunkter som med hänsyn till de centrala verkens arbetsvillkor noggrant prövats. Redan av denna anledning torde frågan om besparingar inom statsdepartementen böra avgöras allenast i direkt sammanhang med spörsmålet om besparingar inom de centrala verken.

Vad vidare de indragningar av tjänster och sammanföranden av ärenden angår, som nu föreslås inom statsdepartementen, synes det knappast görligt att bilda sig en föreställning om lämpligheten eller ens möjligheten därav, då — fränsett regeringsrättsarbetet — inga upplysningar lämnas vare sig om mängden av de ärenden, som tills dato vila på de nu till indragning föreslagna tjänsterna, ej heller om mängden av de uppgifter, som efter förändringarna skulle ligga på de kvarvarande befattningshavarna. En rimlig fordran på en besparingsåtgärd inom kansliet — likasom eljest inom förvaltningen — torde väl vara att verket, efter reformen, skulle fungera åtminstone lika snabbt och säkert som före reformen, fast till ett billigare pris. Med stöd av det knappa material, som nu är framlagt för riksdagen, torde det icke vara möjligt att komma till den övertygelsen, att sagda fordran blir tillgodosedd, om Kungl. Maj:ts föreliggande förslag av riksdagen godkännes.

Utom med omläggningen av Kungl. Maj:ts kanslis förhållande i principiellt viktiga avseenden till de centrala verken äro de föreslagna indragningarna inom statsdepartementen även förknippade med andra spörsmål,

vilkas lösande på det sätt Kungl. Maj:t föreslår knappast torde kunna anses tillräckligt väl förberett. Ärendenas fördelning mellan statsdepartementen göres till föremål för partiella reformer, av vilka några äro av särdeles betydelsefullt slag. Frågan om den viktiga fördelningen av ärendena på de olika departementen har emellertid under de år den nuvarande ordningen gällt varit föremål för en offentlig diskussion, däri med styrka åtskilliga önskemål blivt framförda, som nu icke av Kungl. Maj:t blivt beaktade. Här syftas närmast på kravet, att de kommunala ärendena, nu splittrade på ett flertal departement, skulle inom kansliet erhålla en mer enhetlig handläggning, i samband varmed socialdepartementet borde erhålla en beteckning, som bättre överensstämde med dess verkliga karaktär, nämligen inrikesdepartementet.

Då sistberörda önskemål icke torde låta sig avvisas utan frågan om de kommunala ärendenas lyckligare sammanföring inom kansliet kanske inom kort tid skulle komma upp på dagordningen, så skulle, om Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag av riksdagen godtoges, bestämmelserna om ärendenas fördelning komma att med korta mellanrum göras till ett föremål för ändringar, vilket sannolikt skulle bereda varjehanda svårigheter både för förvaltningen och allmänheten. Vid sådant förhållande synes det riktigast att uppskjuta ändringar i ärendenas fördelning, till dess en allsidig utredning över hela detta spörsmål föreligger, en utredning, i vilken, som sagt, bland annat spörsmålet om de kommunala ärendenas placering inom statsdepartementen finner en lösning.

Ovanstående resonemang måste utmytna i ett yrkande på avslag å berörda delar av statsverkspropositionen tillika med en hemställan, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t påyrka en utredning i ett sammanhang av indragningsspörsmålen inom statsdepartementen och de centrala verken. Ur finansiell besparingssynpunkt kan ett sådant uppskov med frågan knappast vålla några olägenheter; däremot torde besparingsproblemets upptagande på en gång för såväl Kungl. Maj:ts kansli som de centrala verken medföra en större överskådlighet, ägnad att kunna förebygga vissa betänkliga konsekvenser, som måhända icke skulle utebliva, därest man följde den väg, som Kungl. Maj:t nu anvisat.

Med stöd av ovanstående får jag hemställa,

att riksdagen måtte, med avslag å 1926 års statsverksproposition i nu berörda delar, hos Kungl. Maj:t hemställa, att allsidig utredning i ämnet med därå grundade förslag måtte föreläggas 1927 års riksdag.

Stockholm den 22 januari 1926.

Arne Forssell.